

N:o 10.

Af herr Helander, om utfärdande af stadganden angående exakta mantalsbråks förvandling till och utbyte mot decimalbråk.

I likhet med så många andra frågor af större eller mindre praktisk betydelse har äfven frågan om decimalräkningens användande vid mantalets fördelning i stället för delning genom vanliga, exakta bråk länge varit diskuterad och pröfvad, utan att likväl samma fråga ännu blifvit löst. Då härmed ett nytt försök göres till målets närmande genom framställning hos Riksdagen, torde det vara nödigt, att detta försök inledes med sammanfattad redogörelse för hvad i frågan härförut förekommit, hvilken dock icke behöfver sträckas längre tillbaka i tiden än till den 20 juni 1860, då rikets ständer togo saken om hand, i det att, uppå expeditionsutskottets förslag, då till Kongl. Maj:t afgick skrifvelse (n:o 76) af hufvudsakligen följande innehåll:

»Rikets ständers uppmärksamhet har blifvit fästad på de stora svårigheter, som icke blott vid debitering af de räntor och onera, hvilka efter skatt utgå, utan ännu mera vid kontrollen af debiteringens riktighet, föranledas, dels af de uti åtskilliga provinser antagna olika benämningarna på mantalets underafdelningar, såsom tunnland, trög, mål, seland, öre, snesland, penning o. s. v. samt dels af hemman- eller skattetalets uttryckande i exakta bråk, der täljare och nämnare hafva 9 à 10 siffror — — —».

»Med anledning häraf, och då de vid sådant räkenskapsförande så lätt i ögonen fallande svårigheter kunde afhjelpas, derest i öfverensstämmelse med den för mål, vigt och mynt redan vidtagna förändring, skattebråk finge till decimalbråk med en viss nämnare reduceras, hvilket låte sig göra utan skada för någon, enär det fel, som vid reduktionen uppkomme, kunde genom en tillräckligt stor decimalnämnare göras mindre,

än som motsvarande minsta lagliga myntenheten öre, har framställning blifvit gjord, att rikets ständer måtte besluta, det hemman- eller skattetalet skall öfver hela riket till enhet hafva det gällande *mantalet*, och att nuvarande bråk reduceras till decimalbråk med högst tre decimaler eller ett-tusendelar af mantalet, och hvarje sådan del benämnas *miller*.»

»Enär erkänns måste, att de öfverklagade olägenheterna, som vid räkenskapers förande m. m. uppkomme icke blott af de i åtskilliga rikets provinser förekommande olika benämningar på mantalets underafdelningar, utan synnerligast af det brukliga sättet, att vid debitering af räntor och onera, som efter skatt utgå, uttrycka hemman- eller skattetalet i exakta bråk, äro ganska stora, och antagas kan att desamma med hvarje år blifva ännu större, då skattebråken i följd af nu gällande stadganden för hemmansklyfning och jordafsöndring måste oupphörligen tillväxa, få rikets ständer, som funnit ifrågavarande förslag ledande såväl till lättnad vid sammanförandet i allmänhet af stora bråkdelar som till en säkrare och bättre kontroll, i underdånighet anhålla att, efter vederbörliga auktoriteters hörande och så vidt hinder därför icke möter, Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder låta utfärda stadgande derom, att hemman- eller skattetalet skall öfver hela riket till enhet hafva det gällande mantalet, och att nuvarande skattebråk reduceras till decimalbråk med tre decimaler eller till ett-tusendelar af mantalet.»

Öfver denna framställning hafva, på grund af undfångna remisser, såväl samtliga konungens befallningshafvande, som ock öfverdirektören vid landtmäteriet och kammarkollegium afgifvit utlåtanden. Under tiden väcktes, vid 1873 års riksdag, i Andra Kammaren motion (n:o 74) i samma ämne, uti hvilken dock saken icke vidare utreddes, utan inskränkte sig motionären till åberopande af här ofvan omförmälda rikets ständers framställning af den 20 juni 1860 och kammarkollegii deröfver afgifna underdåniga utlåtande af den 27 juli 1862. Som emellertid statsutskottet, i utlåtandet n:o 26, upplyste, att ärendet då ännu vore på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, så föranledde motionen icke någon åtgärd. Ärendet hvilade derefter vidare till den 24 oktober 1879, då skatteregleringskomitén, som derförut blifvit tillsatt, fick i uppdrag att äfven öfver denna fråga sig yttra. I nämnda komités promemorior, delen II, n:o 39, förekommer: »Berättelse öfver ett mål, som chefen för kongl. finansdepartementet med skrifvelse den 24 oktober 1879 öfverlemnade till ordföranden i skatteregleringskomitén, för att vid behandlingen af de till komitén hänskjutna frågor tagas i öfvervägande». I samma del II, n:o 46, före-

kommer: »Förslag till utlåtande, angående beteckning med decimaler m. m., till konungen», hvari frågan helt och hållet afstyrkes. Slutligen har Kongl. Maj:t den 22 juni 1883, eller 23 år efter det rikets ständers skrifvelse i ämnet beslöts, förklarar att, med afseende å hvad komitén anfört, skrifvelsen icke föranleder någon åtgärd.

Förra delen af rikets ständers meranämnda skrifvelse, eller frågan om mantalets antagande såsom enhet vid skatteberäkningen, tillstyrktes af samtliga konungens befallningshafvande med undantag af en, och kammarkollegium hemställde i utlåtandet den 2 maj 1862, att alla de beräkningar, som ditintills i vissa landsorter skett efter annan grund än mantalet, borde upphöra, med undantag för en del af Vestmanlands län. Skatteregleringskomitén har i denna del af frågan, uti sitt underdåniga yttrande, bland annat anfört: »De särskilda benämningar för utmärkande af ett hemmans storlek, som i öfrigt inom vissa orter förekomma och stå i ett bestämdt förhållande till mantalet, äro att anse såsom underafdelningar af detsamma, medelst hvilkas begagnande utväg beredes att undvika de mångsiffriga bråk, som med användande endast af det större skattemåttet, mantalet, ofta måste uppkomma. Dessa särskilda benämningar, hvilka äro provinsiella skiljaktigheter, egnade att medföra lättnad vid beräkningen af skattemåttet å särskilda brukningsdelar, utöfva icke någon vare sig nyttig eller skadlig inverkan utom den ort, der de begagnas; och då härtill kommer att mantalsberäkningen i kronans jordeböcker finnes upptagna för alla delar af riket, torde härigenom vara tillräckligt sörjdt för den enhet uti ifrågavarande afseende, som rikets ständer funnit önskvärd.»

Frågan om mantalets antagande såsom enhet vid skatteberäkning, eller förra delen af rikets ständers skrifvelse den 20 juni 1860, må härmed lemnas, i det jag öfvergår till redogörelse för hvad samtliga vederbörande i det hufvudsakliga anfört uti sina utlåtanden öfver samma skrifvelses *senare* del, eller frågan om att med decimalbråk beteckna brutna delar af mantalet. I dessa är obetingadt bifall till framställningen tillstyrkt af konungens befallningshafvande i 8 län; bifall med vissa vilkor tillstyrkt från 8 andra län; och afslag från de återstående 8 länen. Kammarkollegium har afstyrkt, och likaså öfverdirektören vid landtmäteriet. I förslag till motiverad hemställan af chefen för finansdepartementet tillstyrktes kongl. proposition till rikets ständer derom, att mantalet delas i 100 öresland och hvarje öresland i 100 penningland; att hvad som vid förvandling af vanliga underafdelningar af mantal till dessa nya öresland och penningland icke uppgår till $\frac{1}{2}$ penningland alldeles åsidosättes; att

likaledes från all beräkning uteslutes hvad som vid härefter skeende skattläggning af jord icke uppgår till ett helt penningland efter ortens skattläggningsmetod, samt att hemman hädanefter icke må klyfvas annorledes än i jemna penningland, och att, derest delegare i samfällig jord på sådant vilkor icke kunna erhålla den andel i jorden, som en hvar af dem enligt lag bör tillkomma, och godvillig förening ej heller kan träffas, lotten då bör bestämman hvilken eller hvilka af delegarne skola mot vederlag i lösören taga den större lotten. Slutligen har, såsom redan blifvit uppgifvet, skatteregleringskomitén afstyrkt framställningen, ehuru under erkännande att förändringen ofta skulle medföra afsevärd lättnad vid uträknande för hvarje brukningsdel af de utskylder, för hvilka mantalet utgör delningsgrund, äfvensom vid hopsummerande af rösterna vid val, der mantalet utgör röstgrund.

Då vid den slutliga pröfningen af rikets ständers skrifvelse det blifvit förklaradt, att samma skrifvelse till vidare åtgärd icke föranleder, måste man naturligtvis antaga, att de anförda skälen *emot* förändringen befunnits starkare än *för* densamma. Meningarne derom hafva emellertid varit mycket delade, och fastän det visserligen bör medgifvas att förändringens genomförande, här, såsom ofta när en nyttig reform skall befordras, medför några, ehuru visst icke öofvervinneliga svårigheter, är dock frågan af allt för stor vigt att alldeles lemnas åsido. Det är derföre skäl att något belysa de svårigheter eller hinder, som af åtskilliga myndigheter blifvit mot saken framhållna. Derförut bör det dock, för att tydliggöra meningen och underlätta anställandet af jemförelser, nämnas, dels att, då ett hemman är deladt emellan 2 eller flere, delarne, eller de vanliga bråktalen, för korthets skull, här benämnas *exakta* bråk, och dels att, då dessa bråk, gjorda till motsvarande decimalbråk af helt mantal, alla borde hafva siffran 0 i hela talets ställe, denna siffra utelemnas såsom underförstådd för alla, hvarföre ock, då exempelvis 3 decimaler begagnas, decimalbråken $0,_{147}$ och $0,_{026}$ endast skrivas med talen 147 och 26, hvilka alla tal, i öfverensstämmelse med rikets ständers oftanämnda skrifvelse, ansetts lämpligen kunna benämnas *miller*, eller tusendedelar af mantalet.

De hufvudsakliga skäl, vissa myndigheter för sitt afstyrkande anført, skola härefter till granskning upptagas.

1:o. *Konungens befallningshafvande i 8 län* anföra:
att i de orter, der hemmansklyfningen ej vore långt utsträckt, förvandlingen ej vore behöflig;

- att* de exakta mantalsbråken inom ifrågavarande 8 län i allmänhet äro enkla;
- att* allmänheten skulle hafva svårt att fatta decimalbråk af mera invecklad beskaffenhet;
- att*, vid det förhållande att decimalbråken i många fall ej fullt motsvara exakta bråken, summorna af dem komme att vid reduceringen af jordeboksmantalen blifva skiljaktiga från de nuvarande, och mantalens summa således blifva en annan än förut;
- att* vid bestämmandet af mantalen på klufna delar af hemman, äfvensom vid fördelningen dem emellan af de utskylder, hvilka borde af hemmanet utgöras, tillökning å vissa och minskning å andra delar alltid måste, i de flesta fall godtyckligt, ega rum, på det att summan af delarne skulle öfverensstämma med det hela;
- att* ett dylikt förfaringssätt vore stridande mot nu gällande grundsats, att skattläggning skall vara beständig, och borde så mycket mindre tillstodjas, som derigenom i tidernas längd endast genom enskildes transaktioner medelst klyfningar och sammanslagningar skulle åstadkommas en icke oväsentlig rubbning i det vid förändringens införande bestämda mantalet; och
- att* förändringen sålunda skulle föranleda oreda i jordeböcker och andra offentliga handlingar, försvåra i stället för att underlätta såväl debiteringar som kontroller samt åstadkomma tvister och olägenheter vid hemmansklyfningar, laga skiften, inteckningar, arfskiften, liqvid af frälseränta och för öfrigt i allmänhet uti frågor om sådana rättigheter och skyldigheter, som grunda sig på mantalsberäkning.

Som man finner är det sannerligen icke hvarken få eller små olägenheter, som sålunda framdragits. De skola här närmare till sin vigt och beskaffenhet granskas.

Utan tvifvel finnas län, inom hvilka, om hänsyn endast toges till förhållandena inom dem, förändringens vidtagande genast icke kan sägas vara af synnerligt stort behof, då antagligt är att icke öfverallt mycket svåra mantalsbråk förekomma. Men då äfven inom dessa län, utan tvifvel, finnas mantalsbråk med flersiffriga både täljare och nämnare, samt det ju är tydligt att, i mån af folkökning och jordstyckning, dylika exakta bråk blifva allt mera allmänna, lär det böra medgifvas att äfven inom sådana län förändringen skulle medföra betydande lättnad redan i början, men än mera i framtiden genom befrielse från de besvär och olägenheter, som af nuvarande mantalsdelningen vållas, hvartill kommer den

omständigheten att, om sjelfva saken befinnes vara af större vikt för flertalet län eller för riket i allmänhet, det svårigen kan vara riktigt att det allmännare behovet skall för det mindre allmänna vika.

Giltigheten af anförda skälet derom, att allmogen skulle hafva svårt att fatta *decimalbråk* af mera invecklad beskaffenhet skulle endast kunna godkännas, i händelse att allmogen lättare fattar *exakta* bråk »af mera invecklad beskaffenhet». Då *ett* decimalbråk icke kan vara mera inveckladt än ett *annat* dylikt, så vida man icke anser att flera decimaler åstadkomma invecklingen, och då här icke är fråga om att använda mer än 3 decimaler (eller, rättare tresiffriga tal, kallade *miller*), under det att exakta bråk, på sätt i det följande skall visas, förekomma med ända till inemot 30 siffror i så väl täljare som nämnare, så lärer näppeligen mera behövas för belysning af hvad om de invecklade decimalbråken blifvit anfördt. Det kan emellertid här vara på sin plats att erinra derom, att decimalbråken, eller millertalen, alla utgöra täljare till talet 1000 såsom nämnare, under det att de nu begagnade exakta bråken variera i oändlighet i både täljare och nämnare. Med ihågkommande af detta torde det vara lätt att afgöra på hvilken sida lättfattligheten är störst.

Hvad i öfrigt blifvit af de 8 länsstyrelserna erinradt, och som visar att man icke närmare tänkt på huru vid bråkförvandlingen skulle tillgå, torde lämpligen böra bemötas med några upplysningar om huru exakta mantalsbråken skulle kunna genom miller ersättas. Något utbyte är, hvad jordeboken beträffar, icke af omständigheterna påkalladt, utan skulle blott vid, eller under, hvarje hemmans namn tillskrifvas motsvarande antalet miller. Vore hemmanet helt mantal så tillskrifves 1000 mr (beteckningen för miller), för $\frac{3}{4}$ mantal 750 mr o. s. v. Mot $\frac{1}{16}$ mantal svarar, noga räknadt, $62\frac{1}{2}$ eller 62,5 mr, men som endast hela miller skulle användas (högst tre decimaler), så måste man här begagna den vanliga metoden för dylika fall, ock alltså höja sista siffran till fullt 3, så att det mot $\frac{1}{16}$ mantal svarande millertalet blir 63. I allmänhet skulle det blifva nödigt att, när hemman styckas, dess särskilda delar sammanlagda noga motsvara hemmanets millertal enligt jordeboken. Om derföre ett hemman, som i jordeboken står för $\frac{1}{16}$ mantal, och alltså blir antecknad såsom innehållande 63 miller, ärfves af två lika berättigade, så måste den ene öfvertaga 32 och den andre 31 miller, och alltså en mindre mellangift ifrågakomma. Ärfves det af fyra lika berättigade, öfvertaga de tre hvardera 16 och den fjerde 15 mr. Likaså måste, om hemman, som i jordeboken är upptaget till $\frac{1}{8}$ mantal, eller 125 mr, skulle

ärfvas af två lika berättigade, den ene öfvertaga 63 och den andre 62 mr samt mellangift ifrågakomma. Då hemmanet väl måste beräknas till något visst värde, så är denna mellangift här, såväl som om köp vore i fråga, lätt att bestämma, hvarefter en hvar får sin del genom lottdragning, i fall öfverenskommelse ej träffas. Skulle nyssnämnda hemman, exempelvis, hafva ett värde af 5000 kronor, som väl i allmänhet är tillräckligt högt för $\frac{1}{8}$ mantal, så erlägges vid köp för 63 miller 2520 och för 62 mr 2480 kronor, då mellangiften således är 20 kronor. Den ene erhåller då fasta å 63 mr och den andre å 62; hvardera ingår i skifte af jord, der mantalet är delningsgrund, efter denna proportion, millertalet antecknas för dem i stället för exakta bråken i bevillningstaxeringslängd o. s. v. Klyfvas sedermera dessa delar vidare, så förfares på alldeles samma sätt, der udda millertal är i fråga eller då i allmänhet klyfningen sker i lika delar, hvilkas antal icke jemt uppgår i millertalet. Oftast innefatta mantalen i jordeböckerna icke några svårare exakta bråk, utan uppkomma dessa senare vanligen genom klyfningar eller derigenom att afsöndrade, till sina gränser först bestämda lägenheter åsättas mantal i förhållande till stamhemmanet, och torde derföre ock i de flesta fall jordeboksmantalen motsvara jemna antal miller, såsom 750 mr för $\frac{3}{4}$, 500 för halft mantal o. s. v. Mera ojemna eller mindre mantalsbråk få somliga sista millersiffran något höjd, andra densamma något minskad, så att summan på alla mantalen säkerligen oftast motsvarar summan af alla för dem utsatta millertalen, hvilken sistnämnda summa, efter förändringens genomförande, naturligtvis ensamt kommer att gälla för jordebokens, hvars exakta bråk derefter icke vidare skulle användas.

Af hvad här ofvan blifvit nämndt och vidare i det följande andrages, torde allt väsentligt af de 8 länsstyrelsernas betänkligheter hafva blifvit belyst. Det är icke »oreda, tvister och olägenheter», som af förändringen skulle vållas, utan förhåller det sig alldeles omvändt, i det att afsigten är att genom denna både för närmaste och kommande tid just förebygga oreda, tvister och olägenheter.

2:o. Kammarkollegium yttrar:

att den ifrågavarande förvandlingen ej kunde åstadkommas utan att orättvisa beginges mot såväl det allmänna som mot den enskilde, då en mängd nu brukliga bråk icke kunde till fullt motsvarande decimalbråk förvandlas, och

att, om äfven, vid sådant förhållande, fem decimaler begagnades, och den femte decimalen ökades med ett, när den sjetta decimalen vore fem

eller deröfver, skulle vid uppgörande i kameralväg af socken-, fögderi- eller länssummor högst betydliga skiljaktigheter uppkomma. Då många besvär utgjordes både till staten och kommunen på grund af mantal, skulle således härutinnan verkan af mantalsbråks uttryckande med decimaler blifva orättvisa mot den ene eller andre, äfvensom det icke kunde beräknas hvilken rubbning decimalräkningen skulle medföra icke blott uti jordeböcker, indelnings- och roteringsverk m. fl. offentliga handlingar, utan ock uti enskilda personers förhållanden i fråga om frälseräntor, eganderätt, in-teckningar m. m., hvaraf tvister och rättegångar skulle framkallas samt lidande och förluster förorsakas.

Det här ofvan, i anledning af länsstyrelsernas yttranden, sagda, innefattar i det väsentliga äfven svar å hvad kammarkollegium anför-t. Åtskilligt är dock att tillägga. Hvad beträffar den orättvisa, som skulle drabba det allmänna till följd deraf, att de exakta bråken icke alltid kunde förvandlas till fullt motsvarande decimalbråk, och som förmodligen skulle bestå deruti, att man antager såsom möjligt att utskyld till kronan icke skulle komma att, i följd af sagda omständighet, fullt till siffran utgå, så erinras ånyo om hvad förut är nämndt, eller att antalet miller för hvarje del af mantal alltid, sammanlagdt, skulle utgöra mantalets hela antal miller enligt jordeboken, och att följaktligen utskyld till kronan, som är bestämd för det antal miller mantalet innehåller, också måste, efter fördelningen inom mantalet, oförminskad erhållas. Skulle viss utskyld utgå utaf flera hemman, hela socknar o. s. v., lärer den komma att fördelas på alla efter antalet hela mantal och miller, och bör då förhållandet blifva detsamma, som nyss nämndes. Genom fixering i vissa fall af tredje decimalen (millern) inträffar visserligen att inom ett och samma mantal, deladt emellan flere, en delegare kan få några ören mera, en annan mindre, än som inträffar, om beloppet fördelas enligt de exakta bråken, men denna lilla olägenhet, som väl svårligen bör reduceras såsom orättvisa, uppväges vida mer än fullt utaf fördelen att genom förändringen i allmänhet vinna högst betydande lättnad i fördelningsbesväret. Samma lilla olägenhet komme, för öfrigt, icke att blifva stadigvarande, utan öfvergående, emedan efter ett antal år nya jordegare inträdt i de äldres ställe, hvilka icke vidare hafva anledning att sysselsätta sig med de äldre förhållandena. För att visa huruledes här omordade skilnad i sjelfva verket är af ganska ringa betydenhet, må anföras ett exempel, jemlikt hvilket å delegarne i ett helt mantal ett belopp af 1,000 kronor — som torde utgöra mera

än som i allmänhet årligen till stat och kommun utgår — fördelas enligt så väl exakta bråk som efter millertal:

Exakta bråk.	Millertal.	1,000 kr. fördelade enligt exakta bråk.	enligt miller.
$\frac{5}{192}$	26	26,04 kr.	26 kr.
$\frac{141}{960}$	147	146,87 »	147 »
$\frac{107}{3840}$	28	27,87 »	28 »
$\frac{419}{1920}$	218	218,23 »	218 »
$\frac{5}{64}$	78	78,12 »	78 »
$\frac{17}{120}$	142	141,67 »	142 »
$\frac{29}{768}$	38	37,76 »	38 »
$\frac{1}{8}$	125	125,00 »	125 »
$\frac{31}{240}$	129	129,17 »	129 »
$\frac{133}{1920}$	69	69,27 »	69 »
Summa 1 mantal. 1,000 miller.		1,000 kr.	1,000 kr.

Då det belopp, som här fördelats, utgör 1,000 kronor, måste alltså millertalen och krontalen för hvarje hemmansdel blifva lika, på sätt exemplet här ofvan visar.

3:o. *Öfverdirektören vid landtmäteriet* yttrar i utlåtande af den 10 juli 1862:

att för en del af de allmännast förekommande mantalsbråkens förvandling trenne decimaler ej vore tillräckliga och att dessa, äfven med begagnande af huru många decimaler som helst icke kunde fullt riktigt reduceras till decimalbråk; samt

att, om blott tre decimaler användas, det kunde inträffa, att trenne olika bråk motsvarade ett och samma decimalbråk, samt att, om äfven fem decimaler användas, och den sista ökades när sju decimalen vore fem eller deröfver, det ändock kunde inträffa, att alla delarne af ett helt mantal i många fall utgjorde något mindre eller något mera än det hela.

Att man kan komma det fullt rigtige närmare genom att begagna flera decimaler är visserligen lika sant som förut känt, men då man söker åstadkomma lättnad vid räkningen, bör man, för vinnande af tillräcklig noggrannhet, icke gå längre än som är alldeles nödvändigt, för att icke äfventyra att lättnaden bortfaller eller minskas, hvarigenom ändamålet mer eller mindre förfelas. Fullkomligt visst är det dessutom att,

om det föreskrefs att fem decimaler skulle användas, det mången gång inom vissa län, der svårare mantalsbråk ännu mera sällan förekomma, kunde hända, att förändringen icke tills vidare medförde synnerlig tidsvinst. Det nyss anförda exemplet med uträkning efter såväl exakta bråk som med miller skulle för öfrigt icke rättfärdiga ett påbud om användande af fem decimaler, då man med tre sådana uppnår all nödig jemnhet. Att ett och samma decimalbråk kunde komma att motsvara hvarterdera af två eller flera sins emellan till siffrorna olika exakta mantalsbråk kan, såsom uppgifvits, nog inträffa, som bekant är, men i sådan händelse ligga dessa senare hvarandra så nära, att å skilnaden icke rimligtvis bör fästas något afseende. För öfrigt kan samma förhållande inträffa, äfven om fulla decimaler skulle användas.

Genom hvad nu blifvit anfördt må ock vara belyst, hvad kammarkollegium i samma syfte uppgifvit.

4.o. *Skatteregleringskomitén* yttrar i sina promemorior II, n:is 37—46, slutet, följande:

att mantalet, som i de flesta fall tillkommit för flera århundraden tillbaka, utgör en högst otillförlitlig måttstock för bedömande af en egendoms storlek och godhet, samt att denna omständighet i förening med andra af samhällets fortgående utveckling beroende förhållanden framkallat ett sträfvande att uppsöka andra ändamålsenligare och tillförlitligare grunder, efter hvilka skyldigheter och rättigheter i kameralt hänseende kunna bestämmas, hvarom åtgärder vidtagits, sedan rikets ständer afläto sin skrifvelse, hvilka hvarken äro få eller betydelselösa, hvarefter dessa åtgärder uppräknats; varande slutet af komiténs utlåtande utaf följande lydelse:

»Om ock mantalet fortfarande utgör beräkningsgrund så väl för åtskilliga utskylder och besvär som för rösträtts utöfvande i vissa fall, torde det dock med afseende på här ofvan anförda förhållanden kunna sägas, att mantalet såsom beräkningsnorm för skyldigheter och rättigheter, som afse utskylder och rösträtt, nu icke eger på långt när samma betydelse som vid tiden för rikets ständers ifrågasatt skrifvelse. Det saknas ej heller anledningar att antaga, att de fall, der mantalet ännu utgör beräkningsnorm för utskylder och vid val, efter hand komma att än ytterligare minskas. På grund häraf torde den ifrågasatta förändringen numera kunna anses mindre nödig. Men dessutom förekomma åtskilliga andra, till en del här ofvan antydda omständigheter, hvilka äro af beskaffenhet att väcka betänkligheter mot begärande af decimalbråk vid man-

talsberäkningen. Då nemligen, på sätt öfverdirektören vid landtmäteriet yttrat, vid mantalsbråks beteckning med decimaler minst 5 sådana borde begagnas, skulle detta medföra, att förändringen, hvad angår de enkla bråken med en, högst två siffror i nämnaren, hvilka utgöra flertalet, komme att förorsaka mera besvär än som med deras nuvarande beteckning är händelsen. Äfven med begagnande af ett så stort antal decimaler, som det nyssnämnda, kunde mantalet å ett ganska stort antal hemmansdelar icke exakt uttryckas, hvilken omständighet utan tvifvel komme att förorsaka oreda, som småningom blefve allt större. Synnerligen betänkelig blefve denna oreda i frågor, som beröra eganderätten eller dermed ega mer eller mindre sammanhang. På grund häraf, och enär förändringens genomförande skulle medföra icke ringa arbete genom att dels i de numera upprättade jordeböckerna, och dels i lagfarts- och inteckningsböckerna, och möjligen äfven i de särskilda jordegarnes lagfartshandlingar införa mantalet med decimalbråk, får komitén afstyrka bifall å rikets ständers ifrågasvarande framställning.»

Hvad skatte-regleringskomitén i frågan yttrat är så mycket mer af vigt att noga skärskåda, som det är på komiténs uttalande, som Kongl. Maj:t den 22 juni 1883 beslöt att någon vidare åtgärd icke skulle vidtagas.

Rigtigheten af hvad komitén till en början yttrat lär icke af någon kunna jäfvas; men man frågar sig dock, om det är någon möjlighet att finna en tillförlitlig måttstock för bedömande af egendomars inbördes godhet i förhållande till deras storlek. Ett närmande dertill skulle kunna vinnas genom kadasterverk, men det lär länge — ty värr allt för länge — dröja innan i vårt land ett fullständigt sådant erhålles. Vi äro därför hänvisade till att, åtminstone tills vidare, uppsöka annan måttstock, der så låter sig göra, som kan antagas vara tjenligare än mantalet, hvilket senare, såsom beräkningsgrund för utskylders fördelning ganska riktigt är borttaget i flera fall, der det förut varit användt. Tvifvelaktigt kan dock vara, om den i stället satta bevillningsgrunden för jordbruksfastigheter är så synnerligt mycket bättre, så länge taxeringsvärdena, trots föreskrifter i bevillningsförordningen om deras åsättande i förhållande till egendomarnas storlek och godhet i afseende å jordegor och andra förmaner, icke kunna med någon säkerhet på detta sätt bestämmas ens närmelsevis, så länge ekonomiskt kartverk eller kadasterverk för de allra flesta länen fortfarande saknas. För öfrigt omvexla fastighetstaxeringsvärdena allt för ofta, för att rätt lämpa sig för fortbestående förhållanden. Visst är ock, att för en ännu oberäknelig tid mantalet förblifver beräknings-

grunden vid fördelning af åtskilliga allmänna besvär och vid vissa val, emedan flera allmänna författningar måste ändras, innan den gamla grunden kan frångås. Men, äfven antaget att alla val förrättas och besvär fördelas efter annan grund än mantalet, måtte det låter sig göra att då bortkasta mantalet och dess delar, såsom icke vidare behöfliga? Svårigen kan så ske. Köp och arf lämpa sig icke, i allmänhet åtminstone, efter beräkning af fyrktal eller för andelar i bevillningsgrund o. d., utan komma nog hemman att fortfarande, som hittills, klyfvas till vissa delar af mantalet. Skulle en gång i framtiden styckning verkligen komma att allmänt ske på annat sätt, torde nog åtminstone århundraden att derförinnan gå till ända. Man bör därför icke underlåta att bereda sådana lättnader vid fördelningen af mantalet, som stå att vinna genom decimaldelningen, och icke heller med skatteregleringskomitén antaga att förändringen är mindre nödig. Det är verkligen i hög grad obarmhertigt och oförsvarligt att tvinga en mängd tjenstemän och många andra att laborera med och slösa ofantlig tid på sådana mantalsbråk, hvarå, såsom exempel, många skola här nedan uppgifvas. Den, som tagit kännedom om alla dessa vidunderliga exakta bråk af mantalet, som i nästan alla landsändar förekomma, och som tillika besinnar huruledes dessa bråk, om någon åtgärd deremot icke vidtages, i mån som tiden framskrider blifva än mycket värre, måste beklaga att förändringen icke långt för detta vidtagits. Både enskilde och det allmänna måste förlora på ett så oeffterrettligt förhållande. För att närmare visa, hvilket oerhördt arbete de exakta bråken nu mångenstädes vålla, må, medan skatteregleringskomiténs yttrande bemötes, bland de samlade många uppgifterna å flersiffriga bråk, följande exempel från åtskilliga trakter i riket lemnas.

Jemtlands län.

För hvardera af åren 1881—1883 utgjorde de till skattehemmanens summor hörande bråken 32 siffror i såväl nämnare som täljare. För år 1888 utvisar jordeboken följande summor mantal:

kronohemman 74 $\frac{1277660119414824441097}{2258103809900881993600}$ och skattehemman 1028 $\frac{1098884895087047442156559}{6261720478855007118252800}$. Dessa afskräckande långa bråk kunde dock med tillräcklig noggrannhet uttryckas med 565 och 175 miller. Om länets hela hemmantal divideras i dess areal, så utvisar uti nyss uppgifna bråken af mantalet hvarje kvadrilliondel en sådan ytterlig noggrannhet, som ungefärligen 200-tusen

milliondelen af kvadratlinien, d. v. s. kanske så pass som tusenmilliondelen af det hål, som med den finaste synålsspets kan åstadkommas.

Visserligen utgöra dessa ofantliga exakta bråk *summan* till de hela talen för länet, och således icke hemmansdelar; men klart är dock, att ett mycket drygt arbete erfordrats för att genom sammanläggningar af det stora antalet mantalsbråk inom hemmanen komma till summorna, mot hvad förhållandet varit, om man endast haft att operera med mantalsdelar, uttryckta i tre decimaler eller miller. Emellertid, om ock uppgifna exakta bråken torde vara bland de svåraste som förekomma, finnes dock godt om exempel på nära liknande bråk *inom* hemman. Hvad särskildt Jemtlands län vidkommer, upptaga jordeboksextrakten hemmansbråk af 5, 6 à 7 siffror i nämnaren, ja till och med ända till 8, 10, 15 och 25 siffror. Några få dylika exempel må här meddelas:

Ragunda socken, Böle n:o 2, Erik Andersson: $\frac{1375}{10752}$ mantal (=128 miller);
Fors socken, Österåsen n:o 1, E. Fors' enka $\frac{42241}{262080}$ mantal (=161 mr);
Ovikens socken, Åbbåsen n:o 4, Sven Andersson, $\frac{271277}{670500}$ mantal (=405 mr);
Myssjö socken, Mjåla n:o 2, Celast Olsson, $\frac{32815}{173376}$ mantal (=186 mr); alla enligt 1887 års taxeringslängder.

Kalmar län.

N. Tjustrs härad, Dalhems socken, Örshult n:o 3: $\frac{869}{19008}$ (=46 mr);
 » *Loftahammars* » Bogvik n:o 2: $\frac{5201}{23328}$ (=223 mr);
 » » » » n:o 3: $\frac{6769}{12150}$ (=557 mr);
Södra Möre h:d Thorsås » Thorsås n:o 4: $\frac{126365}{4983376}$ (=25 mr);
 » » *Ljungby* » Harby n:o 3: $\frac{57494}{502571}$ (=114 mr);
Åkerbo h:d (Öland) Böda » Dödevi n:o 10: $\frac{786108}{30048000} = \frac{184027}{7512000}$ (=25 mr);
 » » » » » Sandby n:o 3: $\frac{34963104}{1542903808} = \frac{1092597}{48215744}$ (=23 mr);
 » » » » » Vedborn n:o 3: $\frac{469}{12792}$ (=37 mr);
Algutsrumsh:d » *Thorshunda* » Björnhofda n:o 7: $\frac{35957}{4480000}$ (=1 mr);
Möckleby » » *Hulterstads* » Skärlöf n:o 8: $\frac{106843}{1559378}$ (=69 mr);
Gräsgårds » » *S. Möckleby* » Årsvik n:o 1: $\frac{48852}{368232} = \frac{12213}{90808}$ (=134 mr).

Göteborgs- och Bohus län.

Norrvikens fögderi:

Vette härad, Hogdals socken,	Hustyft,	K. J. Simonsson,	$\frac{1462501}{3889680}$	(= 376 mr);
» » » » »		Hans Hansson,	$\frac{235863}{7779860}$	(= 30 mr);
» » » » »	Skogar,	Martin Hansson,	$\frac{128657}{7178760}$	(= 18 mr);
» » » » »		Olof Olausson,	$\frac{81387547}{626058896}$	(= 130 mr).

Göteborgs fögderi:

V. Hisings härad, Backa socken,	Kärrgården,	J. N. Pettersson	$\frac{1595629}{8889948}$	(= 180 mr);
» » » » »		J. Svensson,	$\frac{3799\ 5}{8889948}$	(= 43 mr);
» » » Säfve »	Ingebäck,	O. A. Svensson,	$\frac{11843}{82944}$	(= 143 mr);
Ö. Hisings » Lundby »	Synneröd,	A. Andresson	$\frac{3393}{90720} = \frac{1699}{45360}$	(= 36 mr):
» » » Syrhäla Norg.	L. Andersson	$\frac{103}{45360}$	(= 2 mr);	
Askims » Askims »	Hofås C. B. Andersson	$\frac{640327}{2343600}$	(= 273 mr);	
» » » V. Frölunda »	Bua Vestg.,	C. Gustafsson	$\frac{32717}{362880}$	(= 90 mr);
» » » » »	Högen,	A. Peterson	$\frac{4607}{168480}$	(= 27 mr);
» » » » »	Rud Sörg.	B. Ericsson	$\frac{1067}{302400}$	(= 3 mr);
» » » Styrso »	Styrso Norg.	J. Öberg	$\frac{3469}{136080}$	(= 26 mr);
» » » Fässbergs »	Brännemaden,	C. P. Olsson	$\frac{31667}{2721600}$	(= 12 mr);
» » » » »	Eklanda Gökeg.	S. Peterson	$\frac{259}{207360}$	(= 1 mr);
» » » » Mölndal Knutseg.	Korndals aktiebolag	$\frac{1244787207}{45486640000}$	(= 27 mr);	
» » » » Trädgården,	C. E. Bengtsson	$\frac{40297}{32760000}$	(= 1 mr);	

Säfredals	härad	Örgröte socken,	Gårda (67 delegare)	A. Hening	$\frac{1821}{749580}$
				(= 2 mr);	
»	»	»	Kallebäck Mellang.,	S. B. Svensson	$\frac{149700637501}{1248505111872}$
				(= 120 mr);	
»	»	»	Krokslätt Kongeg.,	utgörande	$\frac{887011}{1022560}$
			24 egare,	A. F. Eriksson	$\frac{122654264753}{1695711657024}$
				(= 72 mr).	

Kopparbergs län.

Endast uti några socknar af länets södra del användes mantalsberäkning, men i denna trakt af länet hafva ganska svåra mantalsbråk uppkommit derigenom att i sammanhang med verkställda laga skiften, som haft innehafvet i inegor till delningsgrund, skifteslagets hela mantalssumma fördelats på delegarne i förhållande till dem tilldelade inegobelopp. Äfven beträffande den öfriga, vida större delen af länet, har nog mantalsberäkning af ålder funnits, men är numera okänd, utom hvad angår summan för hvarje socken.

Jordeböcker finnas väl för Vesterbergslagen, men de eljest befintlige — upprättade år 1825 — upptaga endast kronohemmanen specifikt och riktigt, hvaremot öfriga hemmanens mantal upptagas i summa socknevis. Af denna anledning redogöra mantalslängderna icke för de särskilda hemmanens skatt eller mantal.

För att i afseende å lagfart, in-teckning, taxering och debitering m. m. skaffa bättre reda än förut hafva nyligen fastighetsböcker för hela länet blifvit upplagda, grundade på laga skiftes- och storskifteshandlingar. I dem upptagas hemmans- eller åbolitter enligt storskiftes- och laga skifteskartorna såsom hufvudkaraktären för hvarje hemman, hvilket i skifteshandlingarne förekommer med två särskilda nummer, nemligen hemmans- (eller besutenhets-) och refboksnummer. Tillika är deri delningsgrunden angifven, hvilken för de på statens bekostnad storskiftade socknarne utgör gamla innehafvet i inrösningsjord, uttrönt genom s. k. refning (af refkarlar eller refskrifvare), och uttryckt i reducerade spann- snes- och bandland, hvilken indelning dock i dagligt tal ej af allmänheten begagnas, utan angifves i stället en lägenhets storlek uti endast bandland, som benämnas *grader*. På ett spanmland räknas 20 snesland och på ett snesland 10 bandland. Sålunda motsvara, exempelvis, 1367,8 grader ett re-

duceradt jordetal af 6 spannländ 16 snesländ 7,8 bandländ. I några socknar, der det varit möjligt att vid storskifte upprätta häfdeförteckning, utgör måttet för hemmanen inrösningsjordens uppskattning, hvilken benämnes *reduceradt jordtal*. Inom Rättviks socken delas bandlandet i 80 delar, och skrives t. ex. $5^{63/80}$ som vore hela talet deladt med 100, eller sålunda: 5,63 bandländ.

För bestämmande af hemmanens inbördes storlek förekomma åtskilliga benämningar, såsom durchtåg, soldatårspengar, daler och öre, dagsverken, stigar kol o. s. v.

Genom Carl XI:s knektekontrakt är afgjordt, huru många rotar hvarje socken bör utgöra. Med anledning deraf äro hemmanen indelade på rotar. Efter det storskifte öfvergått en socken, dervid hvarje hemmansdel fått njuta sitt inegoinnehaf till godo, har ny soldatrotereglering eller indelning skett för socknen, med ledning af den skedda jordtilldelningen vid skiftet. Denna roteindelning har sedermera lagts till grund för såväl krono- som kommunalskatter och följes vid vägdelningar, vid hvilka vägskiten tilldelas hela rotar.

Såsom exempel på obeqvämt bråk i fråga om rotefördelning för hemman må nämnas, att hemmanet Gårdvikstorp i Svärdsjö genom länsstyrelsens utslag den 12 mars 1886 åsatts rotering med $\frac{61597}{2671669}$ rote.

Gefleborgs län.

I stället för uti jordeböcker och mantalslängder förekommande mantal begagnas indelningen i öres- och penninglän. I Gestrikland innehåller mantalet 10 öreslän, men i Helsingland 16. Öreslandet är uti begge provinserna deladt i 24 penninglän. Jordeböckerna upptaga, förutom mantalen, äfven öreslän och penninglän. Ett penninglän utgör i Gestrikland $\frac{1}{240}$ och i Helsingland $\frac{1}{384}$ mantal. Vid hemmansklyfningar uppkomma ofta rätt svåra bråk af penninglän, hvilka dock, sammanlagda för hemmanet, bilda hela tal af denna mantalets minsta fördelning. Vid prestval hafva svåra bråk af penninglän uppkommit, då hemmansåbor, hvilka tillsammans egt jemna bråk af penninglän, röstat på olika personer. Vid laga skiften uti vissa trakter hafva äfven uppstått svårhandterliga bråk af penninglän i summorna för byarne när hemmansdelar utflyttats från by till annan sådan och penninglandsbråk sålunda, eljest vanligen utjemnande hvarandra, fallit inom olika byar.

Malmöhus län.

Bunkflo socken:

Naffentorp n:o 4	23231
	61965
	12526
» »	681615
	7571
» »	861615

Fosie socken:

Fosie n:o 17	88789
	798912
	1847
» »	88768
	55
Hindby n:o 1	41472
	2607533
» »	3545579520
	611520
» »	3545579520
	309
» »	573440
	239
» »	215892
	635544
» »	310884480

Gessie socken:

Gespe n:o 10	514373
	4305920

Glostorps socken:

Keglinge n:o 11	223651
	20037696
	2525
» »	3536064

Östra Grefvie socken:

Östra Grefvie n:o 2 . . .	353697
	7655040
	27541
» » n:o 12 . . .	88704
	17169
» » » . . .	266112

Hököpinge socken:

Hököpinge n:is 6 o. 14 . .	29839
	362880
	9637
» n:is 8 o. 15 . .	16632

Vestra Ingelstads socken:

Bröddarp n:o 2	10783
	201600

Vestra Klagstorps socken:

Vestra Klagstorp n:o 3 . .	256475
	24422976
	2411
» » n:o 16 . .	26400
	6710117
» » » . .	71194200
	363761
» » » . .	4073300
	4253
» » » . .	415800
	34459
» » » . .	3628800
	2128003
» » » . .	25401600

Vestra Kärrstorps socken:

Vestra Kärrstorp n:o 6 . .	9631872
	325486397
	3194253
» » n:o 11 . .	98102784
	32060215
» » » . .	2648775168

Lockarps socken:

Lockarp n:is 5 o. 14 . . .	213293
	839040

Svedala socken:

Aggarp n:o 3	243085331
	3234573000
	993780673
» »	3234573000
	7487069
Hyltarp n:o 7	16990560
	32648004652
Stora Svedala n:o 13 . . .	1621160576343
	201025
» » » . . .	18078228
	20530519
» » n:o 16 . . .	173996424
	102581
» » n:o 19 . . .	11126784
	169205
» » n:o 13 . . .	18078228

Vestra Ahlstads socken:

Lilla Alstad n:o 3	954409
	9662328
	27032179
» » »	225454326
	24748839
» » »	72467460
	476273
» » n:o 4	93985920

<i>Vestra Alstads socken:</i>	
Lilla Alstad n:o 4	3581 6713280 3581
» » »	4475520 3581
» » »	895104 29833
» » »	447552 1816617
» » n:o 7	2 642752 134143
Vestra Alstad n:o 1	8064000 302291
» » n:is 2 o. 13	21866112 23635
Sjörup n:o 3	1813248
<i>Anderslöfs socken:</i>	
Anderslöf n:o 9	194893 11354985 33061
» »	9959760 69223571
» »	1484004240 190469
» »	11354985 54311
Ugglarp n:o 3	7236900 99286
» n:is 5 o. 6	265125 30959
» »	176750
<i>Bodarps socken:</i>	
Bodarp n:o 6	43089 430080
<i>Bösarps socken:</i>	
Bösarp n:o 5	50733 1819648 16259
Vestra Virestad n:o 11	126336 10857334
Södra Virestad n:o 7	40492305 128375
» » n:o 10	995328
<i>Gislöfs socken:</i>	
Dalköpinge n:o 10	196429 979776 2791
» »	653434
<i>Gylle socken:</i>	
Gylle n:o 8	44217 1627648

<i>Hvellinge socken:</i>	
Hvellinge n:is 3 o. 4	10'8963 6850000 6811
» »	225000 54483
» »	1800000

<i>Håslöfs socken:</i>	
N. Håslöf n:is 9 o. 17	180598 846720

<i>Kyrkeköpinge socken:</i>	
Mellanköpinge n:o 11	8801389 23389680 113791
» »	2566080 2635
» »	155520 361781
» »	23950080 3587
» »	699840 3533
» »	160380

<i>Rengs socken:</i>	
Reng n:o 5	2301 7340032 51464317
» n:o 8	15315414912 4463597
» »	15315414912

<i>Allerums socken:</i>	
Döshult n:o 4	973661 1577312 22085
» »	1577312

<i>Wrams socken:</i>	
S:a Wram n:o 2	1333 128000 6509
» » »	32000 4885
» » n:o 9	516096

<i>Ottarps socken:</i>	
Kingestad n:o 4	112607 6436992 1015
» »	402312 1015
» »	50239

Helsingborgs socken:

Vestra Ramlösa n:o 2 3449
3777

Wällufs socken:

Östra Ramlösa n:o 1 168275
315392

Fjerrestads socken:

Fjerrestad n:o 7 5837
352184
2975
» » 75468
128375
» » 2414976

Ekby socken:

Vestregårda n:o 2 44811
2451200
3001
Valleberga n:o 3 921600
803
» n:o 4 68580

Blentarps socken:

Blentarp n:o 12 21147
4096000
36853
» » 4096000
6879113
» n:o 17 48164864
5695
» » 376288
148091947
» n:o 10 836853760
48651
» n:o 19 20787200

Bonderups socken:

Bonderup n:is 2 o. 3 302197
1080200
10377
Lunnarp n:o 3 174824

Borreby socken:

Borreby n:o 17. 119951
982400
5197
» » 519680
11843
» » 845216

Dalby socken:

Sjöstorp n:o 11. 166915
7460396
834575
» » 14921792

Dalby socken:

Sjöstorp n:o 11 33119
932612
166915
» » 14921792

Efverlöfs socken:

Lilla Rödde n:o 1 6501
331776

Fjelie socken:

Fjelie n:o 9 17741
168000
10259
» » 168000
57583
» n:o 11. 762300
216987
» » 4573800
342341
» n:o 17. 3456000
4068491
Önnerup n:o 1 56742984
1512191
» » 28371492
92753
» n:o 12 990000
13429
» » 742500

Flädie socken:

Flädie n:o 6 13833
2305000
94611
» » 4610000
18899
» » 922000
55269
» » 2305000
16013809
» n:is 9 o. 10 443494440
1556807
» » 147831480
286461
» » 39269772
3161
» » 80 02
11449
» n:o 15. 523264
20181
» » 1569792
100523
» n:o 22. 4603176
751
» » 196344
1189
» » 196344
10820
» » 1726191
2523
» » 892688

Flädie socken:

Flädie n:o 22	200037873
	18691211429
	6835
» »	1178064
	2651
» »	147258

Hardeberga socken:

Hardeberga n:is 1 o. 2 . .	1439527
	3801600
	36991
» »	576000
	11171
» »	144000
	637
» »	14400
	25653
» n:o 4	515072
	21629
» »	1158912

Håstads socken:

Håstad n:o 7	26947
	178848

Lackalänge socken:

Lackalänge n:o 9	76051
	518400

Norra Nöbbelöfs socken:

Nöbbelöf n:o 3	1907
	316800
	14149
» »	560000
	916127
» »	199360000

Södra Sandby socken:

Sandby n:o 7	8701
	118560

Stångby socken:

Stångby n:o 17	205
	1304064
	973877
» »	76939776
	5369
» »	1336704

Stäfvie socken:

Stäfvie n:o 1	695480
	19853649
	4249
» n:o 11	132000

Wallkärra socken:

Wallkärra n:o 4	2713117
	13222976
	201509
» »	2479308

Burlöfs socken:

Arlöf n:is 8, 9 o. 10 . . .	839
	1376256
	437
» »	917504
	19
» »	131072

Genarps socken:

Genarp n:o 6	1130329
	22637472
	10147
» »	126720
	498883
» »	22637472
	26825
» n:o 11	5113856
	1073
» »	127776
	40515
» »	10227712
	1774697
» n:o 4	4272576
	354241811
» n:o 11	40839254016

Hyby socken:

Resåkra n:o 1	1416843
	9962000

Knästorps socken:

Knästorp n:o 2	17406615
	472980536

Kyrkheddinge socken:

Kyrkheddinge n:o 1	20701
	816000
	1567801
Vallby n:o 10	7680000
	80113
» »	43008000
	395937
»	14386000

Lyngby socken:

Bökesåkra n:o 3	442921
	76677520
	1861193
Lyngby n:o 7	59228160

Nefvitshögs socken:

Nefvitshög n:o 6
 830909
 12321000

Uppåkra socken:

Stora Uppåkra n:o 2
 66557
 331776

Villie socken:

Södra Villie n:o 3
 1884183
 23158720
 4064793
 » » »
 43223360
 178529
 » » n:o 28
 14969344
 6615
 » » »
 2302976
 17691
 » » n:o 29
 19825280
 26813
 » » »
 9662640
 619483
 » » »
 6441760

Vestra Nöbbelöfs socken:

Tingaröd n:o 11
 19329
 538624
 28141
 » »
 673280
 358871
 » »
 2698130
 50126759
 Måsby n:o 10
 285864000

Sjörups socken:

Norra Vallösa n:o 1
 38179
 577536
 350867
 » » n:o 6
 15497760

Katslösa socken:

Varmlösa n:o 1
 3298443
 330790720
 24255940693
 » n:o 9
 384140941336
 826633
 » »
 49656276

Balkåkra socken:

Balkåkra n:o 1
 194387
 3462656
 238831
 » n:o 18
 1359360

Skårby socken:

Gusnafva n:o 14
 111503
 11232000
 414159
 » »
 584064000
 4801511
 » »
 418579200

Tryde socken:

Efveröd n:o 14
 25081
 218992

Grönby socken:

Grönby n:o 14
 30623
 3066660
 18469
 » n:o 16
 4592700
 19897
 » n:o 23
 1112400
 234635
 » n:o 28
 778752

Lilla Isie socken:

Vestra Torp n:o 5
 12685
 1082844

Espö socken:

Espö n:o 12
 2429771
 27284334
 236775
 » »
 13644192
 2273767
 » »
 96319584
 3078209
 » »
 192639168

Östra Klagstorps socken:

Vallby n:o 1
 616189
 21404160
 27569
 » n:o 2
 9983232
 80964931
 » n:o 7
 3680984328
 695821727
 » »
 12796554960
 17897043
 » »
 3720245760

Svenstorps socken:

Lindby n:o 7
 53101
 3064320
 170071
 » »
 11235840

Östra Vemmenhögs socken:

Östra Vemmenhög n:o 19
 2816577
 122240000

Östra Vemmenhøgs socken:		Skifvarps socken:	
Östra Vemmenhög n:o 19 .	198377 2232000 1368469	Almaröd n:o 10	9512 639325 48832
» » n:o 12 .	2941952 1055463	» n:o 11	1917945 1033642135
Ölöf n:o 5	57671680 1028859	» »	217454247936
» »	11534336		
Skifvarps socken:		Hassle Bösarps socken:	
Skifvarp n:o 16	15319 5787648 48065	Hassle Bösarp n:o 8	644839 5152896
» n:o 22	1257984 141269		
Almaröd n:o 10	9589725	Örsjö socken:	
		Örsjö n:o 6	7289413 195664896 1097251
		» »	91736064

På det man icke måtte underskatta besvärligheten af sammanläggning af förekommande exakta bråk, och på det man på samma gång måtte finna enkelheten i begagnandet af miller, meddelas liknämningstalen för delarne af ett halft mantal inom Önnums socken af Skaraborgs län, sådana de voro för några år tillbaka:

	täljare:	miller:
$\frac{7}{34}$ -----	3 2 1 5 6 2 3 4 2 4 4 9 8 1 0	206
$\frac{91}{1020}$ -----	1 3 9 3 4 3 6 6 8 1 7 2 8 2 5 1	90
$\frac{1}{102}$ -----	1 5 3 1 2 4 9 2 4 9 7 6 1 0	9
$\frac{1}{60}$ -----	2 6 0 3 1 2 3 7 2 4 5 9 3 7	17
$\frac{1}{126}$ -----	1 2 3 9 5 8 2 7 2 5 9 9 7 0	8
$\frac{1}{101}$ -----	1 5 4 6 4 1 0 1 3 3 4 2 2 0	10
$\frac{1}{70}$ -----	2 2 3 1 2 4 8 9 0 6 7 9 4 6	14
$\frac{2}{77}$ -----	4 0 5 6 8 1 6 1 9 4 1 7 2 0	26
$\frac{21040615628697}{1561874234756220}$ -----	2 1 0 4 0 6 1 5 6 2 8 6 9 7	13
$\frac{166906168223949}{1561874234756220}$ -----	1 6 6 9 0 6 1 6 8 2 2 3 9 4 9	107
Summa $\frac{1}{2}$ mantal	7 8 0 9 3 7 1 1 7 3 7 8 1 1 0	500.

Då man räknar med exakta bråken måste dessa vid sammanläggningar först göras liknämninga, såsom bekant är, hvilket tidsödande arbete helt och hållet undvikas, då man använder millerberäkningen. För att visa att resultatet icke blir anmärkningsvärdt olika, om ett belopp fördelas efter den ena eller den andra grunden, meddelas ytterligare följande exempel, i hvilket fördelningsbeloppet utgör 236 kr., första siffraden

utmärker exakta mantalsbråken, den andra raden bråken gjorda liknämninga, den tredje hvad som på hvarje bråkdél belöper, den fjérde antalet miller och den femte hvad som belöper på hvarje hemmansdels millertal.

$\frac{3}{16}$ -----	36	44,25	188	44,37
$\frac{5}{32}$ -----	30	36,88	156	36,82
$\frac{11}{96}$ -----	22	27,04	114	26,90
$\frac{1}{6}$ -----	32	39,33	167	39,41
$\frac{3}{8}$ -----	72	88,50	375	88,50
Summa 1 mantal	192	236,00	1,000	236,00.

Det bör för öfrigt ihågkommas af den, som är benägen att fästa någon vigt vid den lilla skilnaden i öretal efter ena eller andra grunden, att, sedan millertalen en gång kommit i allmän tillämpning, all anledning med detsamma bortfaller att på grund af dylikt förhållande anställa några betraktelser, emedan all fördelning ju kommer att ske endast efter millertal. Under sådant förhållande torde det icke vara nödigt att särskildt bemöta hvad skatteregleringskomitén anför angående 5 decimaler och om omöjligheten att exakt med decimaler uttrycka mantalsets delar. Hvad åter komitén, i sammanhang dermed, nämner, eller att den befarade ordan i frågor, som beröra eganderätten, skulle blifva synnerligen betänkelig, påkallar några ord ytterligare. En dylik olycka för eganderätten skulle förmodligen i främsta rummet kunna befaras vid skifte å jord. Förhållandet är likväl att, då fastställt äldre skifte förutgått, innehafvet i egor är den lagliga fördelningsgrunden, hvarför i sådant fall förändringen är utan all betydelse. Endast i händelse hemmantalet vore delningsgrund kunde under öfvergångstiden möjligen någon liten skilnad ifrågakomma. Antaget att ett i jordeboken till $\frac{1}{8}$ mantal upptaget hemman blifvit köpt eller ärfdt till två lika delar, af hvilka den ena, i följd af förändringen, och efter lemnad mellangift, blifvit satt till 63, och således den andra till 62 miller, så skulle, exempelvis i Södermanlands län, der $\frac{1}{8}$ mantal, i alla egor, impediment inberäknade, har en medelareal af 23,7 hektar, egaren af de 62 millerna få 9 ar mindre af *arealen*, än som belöpes på jemt halfva åttendedelen, därför han skäligen må anses blifvit genom mellangiften ersatt, hvilkens belopp för öfrigt någorlunda kan bestämmas efter den kännedom man har om egendomens storlek och godhet. Sedan förändringen hunnit allmänt tillämpas, kommer dock, såsom nyss nämndes, millertalet uteslutande att användas, hvarefter både köp och arfsdelar

beräknas. Af här antydda lilla skiljaktighet lärer således icke någon fara för eganderätten uppkomma, helst skiljaktigheten icke kan sträcka sig längre än till hvad som belöper på högst tvåtusendelen af helt mantal. I ovisshet om uti hvilka andra fall eganderätten kunde hotas, må det här sagda, i denna del af frågan vara nog.

Skatteregleringskomitén slutar med att uttala sitt omdöme derom, att förändringens genomförande skulle orsaka icke ringa arbete. I viss mån må detta medgifvas. Merendels är det händelsen, att nyttiga reformer icke kunna föras framåt utan större eller mindre arbete. Frågan gäller dock tillika att, i en tid då snabbhet och tidsvinst på alla områden eftertraktas, genom förändringen komma till ofantligt stor årlig besparing af tid, i det att på en eller annan dag kunde verkställas det arbete, hvartill eljest veckor eller månader åtgå. Man bör dock ej öfverskatta besväret med denna reform. Det är redan nämnt huru ringa tillägg, som erfordras vid hemmanens namn i jordeböckerna, och ganska sannolikt synes det vara, att arbetet med att i officiella handlingar m. m. införa millertalen i stället för, eller invid de exakta bråken, af många tjänstemän verkställas utan nämnvärd ersättning, i anseende till den stora lättnad i efterföljande arbete de deraf sjelfve hafva att förvänta.

Man har ock framkastat möjligheten af att inteckningsegares rätt kunde lida af den ifrågasatta förändringen. Det är svårt att förstå, huru detta skulle kunna ske. Om ett hemman, i jordeboken upptaget till $\frac{1}{16}$ mantal, vore intecknad, lärer väl den omständigheten, att detta exakta bråk utbytes mot 63 i stället för $62\frac{1}{2}$ miller — som det i verkligheten motsvarar — icke kunna hafva någon inverkan på den i sjelfva jorden till detta $\frac{1}{16}$ mantal meddelade inteckning, då jorden är densamma fast åsatt ett annat fördelningstal af enheten. När i dylika fall, som det nyssnämnda, millertalet tecknas en ringa del högre, än som jemnt motsvarar det exakta bråket, så synes det som om inteckningsegaren deröfver icke skulle hafva skäl till klagan. Äfven om förhållandet vore, att millertalet blefve utsatt till $\frac{1}{2}$ miller *mindre*, än som jemnt motsvarar det exakta bråket, har hvad ofvan andragits visat, hvilken ringa betydelse ett sådant förhållande har. När en gång millerräkningen allmänt kommit i bruk i stället för nuvarande mantalsfördelning, är det tydligt att inteckningarna alltid komma att meddelas i jorden till ett visst antal miller af hemmanet, då icke hemmanet i dess helhet är i fråga. Vid sådana tillfällen, som numera ofta förekomma, att till sina gränser på förhand bestämd jordareal af hemman från detta skiljes, för att åsättas visst mantal, som sedan från

stamhemmanets afräknas i förhållande till egornas storlek och godhet, leder det till stor lättnad och enkelhet att bestämma ett visst antal miller i stället för de svåra exakta mantalsbråk, som vanligen eljest vid dylika tillfällen uppkomme, och som aldrig mest torde vara orsaken till dessa bråks afskräckande beskaffenhet. Fråga kan också vara derom huruvida man icke genom användande af millerräkningen kunde, åtminstone på ställen, der laga skiften förutgått, få alla jordafsöndringar uttryckta med ett visst antal miller, som från stamhemmanets millertal sedermera afräknas, hvilket jemväl borde befördra enkelhet och reda.

För att visa att genom förändringen någon rubbning icke behöfves i uppställningen af jordeboken, meddelas här nedan utdrag af jordeboken för Södermanlands län, hvarvid, för att undvika allt för stor utförlighet, blifvit vald en af länets mindre socknar med i allmänhet rediga mantalsbråk. Detta utdrag är alldeles öfverensstämmande med jordeboken, utom deri, att för hvarje hemman de mot exakta mantalsbråken svarande millertalen blifvit tillskrifna.

Blacksta socken.

Kronoegendomar under allmän disposition.

Oförmedladt mantal	Boställen.	Miller	Nummer	Nuvarande mantal
1/2	Fyrby	500	2	1/2
1	Trinkesta	1,000	1	1
<i>Kronohemman.</i>				
1	Plastorp	1,000	1	1

Skatteegendomar.

Hemman.

1	Bjudby	1,000	1	1
1	"	500	2	1/2
1	Fyrby	1,000	1	1
1/8	Hallstorp	125	1	1/8
1	Hofby	1,000	1	1
1	Kuhlsta	1,000	1	1
Transport 7,125				7 1/8

Oförmedladt mantal		Miller	Nummer	Nuvarande mantal
	Transport	7,125		7 ¹ / ₈
1	Kuhlsta	1,000	2	1
1	»	1,000	3	1
¹ / ₄	Skräddaretorp	250	1	¹ / ₄
¹ / ₄	Sköttsletorp	250	1	¹ / ₄

Frälseegendommar.

Hemman.

1	Berg	500	1	¹ / ₂
¹ / ₂	»	500	2	¹ / ₂
1	Blacksta by	1,000	1	1
1	»	1,000	2	1
¹ / ₂	Djupvik	250	1	¹ / ₄
1	Eknäs	1,000	1	1
1	Fyrby	1,000	3	1
1	Gryth	1,000	1	1
1	Kuhlsta	1,000	4	1
1	Näsby	1,000	1	1
¹ / ₂	Bjudby	250	3	¹ / ₄
	Summa	18,125	—	18 ¹ / ₈

Sammandrag:

Krono	2,500	—	2 ¹ / ₂	
Skatte	7,175	—	7 ¹ / ₈	
Frälse	8,500	—	8 ¹ / ₂	
	Summa	18,125	—	18 ¹ / ₈

Vidare må meddelas utdrag af taxeringslängden öfver fast egendom för samma socken — inom hvilken likväl svårare exakta bråk icke förekomma — med tillagda millertal, och med utsatta exakta bråk, för jemförelse, hvilka senare naturligtvis skulle efter förändringen bortfalla, men kolumnen kvarstå för annat bestämdt ändamål.

Exakta bråk		Jordeboks nummer	Miller
1	Blacksta	1	1,000
1	»	2	1,000
⁷ / ₁₀	Bjudby	1	700
²¹ / ₃₀	»	1	262
	Transport	—	2,962

Exakta bråk		Jordeboks nummer	Miller
	Transport	5	2,962
$\frac{3}{20}$	Bjudby	1	38
$\frac{1}{4}$	»	2	250
$\frac{7}{32}$	»	2	219
$\frac{1}{32}$	»	2	31
$\frac{1}{4}$	»	3	250
1	Fyrby	1	1,000
$\frac{1}{2}$	»	2	500
1	»	3	1,000
$\frac{1}{8}$	Hallstorp	1	125
$\frac{1}{2}$	Hofby	1	500
$\frac{1}{2}$	»	1	500
$\frac{3}{8}$	Kuhlsta	1	375
$\frac{1}{4}$	»	1	250
$\frac{1}{4}$	»	1	250
$\frac{1}{8}$	»	1	125
$\frac{46}{99}$	»	2	465
$\frac{46}{99}$	»	2	465
$\frac{7}{99}$	»	2	70
$\frac{17}{99}$	»	3	475
$\frac{21}{99}$	»	3	242
$\frac{28}{99}$	»	3	283
1	»	4	1,000
$\frac{1}{4}$	Skräddaretorp	1	250
$\frac{1}{4}$	Sköttsletorp	1	250
$\frac{1}{2}$	Berg	1	500
$\frac{1}{2}$	»	2	500
$\frac{1}{4}$	Djupvik	1	250
1	Gryth	1	1,000
1	Eknäs	1	1,000
1	Plastorp	1	1,000
1	Trinkesta	1	1,000
$\frac{115}{144}$	Näsby	1	799
$\frac{1}{8}$	»	1	125
$\frac{11}{144}$	»	1	76
Summa —			18,125

Då man af det förestående finner att, t. ex. inom Kuhlsta n:o 1 skulle, i stället för $\frac{1}{4}$ mantal sättas 250 miller, så är visserligen tydligt att för så vidt det gäller dylika tal förändringen icke skulle medföra någon fördel. Helt annat blir dock förhållandet, då man har svårare bråk och frågan gäller icke blott ett enda hemmansnummer, utan hela socknar, härad eller län. Oaktadt de i allmänhet enkla bråk, som förekomma inom Blacksta socken, finnas dock, äfven der, nämnare på 10, 99 och 144, som måste påkalla bråkens liknämninggörande. För denna lilla socken är detta arbete nog en obetydlighet, men vore det fråga om socknar med 100 eller härad med 1,000 mantal och exakta bråken något så när liknade dem, hvarå exempel här förut blifvit lemnade, så vore fördelen af millerräkningen ofantligt stor. Den omständigheten att inom vissa orter förändringen icke ännu kanske visat sig vara synnerligt behöflig, bör ej tillmätas större betydelse, då det på, helt säkert, de flesta andra orter är i hög grad nödigt, att ett annat förhållande inträder.

Det har redan förut blifvit visadt, att, äfven om i en framtid mantalet fullständigt skulle hafva upphört att utgöra beräkningsnorm för val och vid fördelning af hvarjehanda allmänna besvär, detsamma dock fortfarande, för en ännu oberäknelig, säkerligen mycket lång tid måste bibehållas, för att, efter klyfning till följd af köp eller arf, utmärka så väl den enhet, som blifvit styckad, som dess särskilda delar. Om ingen åtgärd snart vidtages för vinnande af enkelhet och lättnad genom decimaldelningen, har man därför att motse, att de exakta mantalsbråken blifva än svårare än de redan nu äro, och detta slutligen i en oerhördt hög grad.

I fråga om bästa sättet att åstadkomma förändringen, vid öfvergången, kan nog någon tvekan uppstå derom, huru vida någon synnerlig vigt borde fästas derå, att vid sammanläggning af millertalen för delarne af mantalet, *summan* jemt motsvarar exakta bråkens summa. Summan kunde nemligen, exempelvis, blifva 999 eller 1001 i stället för 1000 miller, som jemt motsvarar helt mantal. Styckningen kunde möjligen visa följande förhållande:

$\frac{1}{8}$	==	125	miller.
$\frac{1}{8}$	==	125	»
$\frac{1}{8}$	==	125	»
$\frac{1}{16}$	==	63	»
$\frac{1}{16}$	==	63	»
$\frac{3}{16}$	==	188	»
$\frac{5}{16}$	==	313	»
1		1002	miller.

Enklast vore möjligen att i dylikt fall låta hela mantalet i jordeboken motsvaras af 1002 mr, samt att låta ett annat, hvars delar sammanlagda understiga 1000 mr, i jordeboken stå för detta mindre millertal, emedan denna skiljaktighet ju icke hade någon betydelse, när man skulle sälja, köpa eller ärfva blott hela millertal, utan afseende på dem motsvarande exakta bråk. Öfvergången skulle nog härigenom underlättas. Sannolikt är likväl att man i allt fall mycket snart vänjer sig vid tillämpningen af millertalen, och det vore därför kanske att föredraga att genast från början, der så erfordras, vidtaga sådana små jemkningar, att millertalens summa för ett hemman noga motsvarar hemmanets hela mantal enligt jordeboken, d. v. s. 500 mr för ett halft mantal o. s. v. I nyssuppgifna exempel på mantalets styckning, der man ser att millersumman uppgår till 2 utöfver antalet 1000 skulle, i sistnämnda händelse, någon jemkning alltså ske. Denna borde här bestå deruti, att begge sextondelarne, hvilka noga motsvara 62,5 mr, hvardera sättas till blott 62. Skulle åter mantalet vara deladt på följande sätt:

	Noga motsvarande:	Hela millertal:
$\frac{1}{8}$	125	125
$\frac{5}{16}$	312,5	313
$\frac{3}{32}$	93,8	94
$\frac{7}{32}$	218,7	219
$\frac{7}{64}$	109,4	109
$\frac{9}{64}$	140,6	141
	<hr/>	<hr/>
	Summa 1000	1001,

så finner man att *en* miller måste bortskaffas; och som millertalet för exakta bråket $\frac{5}{16}$ (312,5) fordrar större tillägg än något af de öfriga för att komma till hela talet (313), nemligen $\frac{1}{2}$ miller, så synes mesta skäl vara för handen, att millertalet för de $\frac{5}{16}$ mr minskas med 1, och sålunda sättes till 312. Vore hemman om $\frac{7}{8}$ mantal i jordeboken, således motsvarande 875 miller, fördeladt på följande sätt:

	Noga motsvarande:	Hela millertal:
$\frac{1}{16}$	62,5	63
$\frac{1}{16}$	62,5	63
$\frac{1}{16}$	62,5	63
$\frac{5}{16}$	312,5	313
$\frac{3}{8}$	375	375
	<hr/>	<hr/>
	Summa 875	877

så hade man att från detta senare millertal bortskaffa 2 miller. Efter vanligt förfaringssätt, då endast hela tal beräknas, hafva alla de fyra första millertalen här hvaradera måst sättas $\frac{1}{2}$ miller utöfver verkliga motsvarigheten, hvarföre ock lika skäl förefinnes till redaktion för dem alla. Skulle öfverenskommelse, egarne emellan, icke kunna träffas, om hvilka två tal som skulle med 1 hvaradera minskas, på det att summan måtte från 877 till 875 kunna nedbringas, finge afgörandet blifva af lottning beroende. Möjligen kunde någon föreställa sig att man, då sådana jemkningar måste företagas, som de nu omnämnde, skulle vara i allmänhet angelägen om att erhålla det högre, framför det lägre millertalet; men ganska tvifvelaktigt är det om så blef händelsen, emedan med den lilla förhöjningen äfven understundom komme att åtfölja en, om än ytterst ringa högre utgift uti vissa fall.

Hvad eljest beträffar förfaringssättet under öfvergångs- eller den första tiden, vore det måhända lämpligt, om i bevillningstaxeringslängderna för det år, som närmast föregår året, då tillämpningen af det nya vidtager, millertalen blifva uti jembredd med de exakta mantalsbråken och egarnes namn antecknade, samt att missnöje med åsatta millertalen finge af taxeringsmyndigheterna pröfvas. De bestämda millertalen borde sedermera jemväl införas i lagfarts- och inteckningsböcker samt möjligen äfven i enskildes lagfartshandlingar.

Skatteregleringskomitén har upplyst att, på sätt förut är omnämndt, de många mindre skattemåtten, hvilka under hvarjehanda benämningar i vissa orter förekomma, alla stå i bestämdt förhållande till mantalet, och att de äro att anse såsom underafdelningar af detta, genom hvilkas begagnande man just velat bereda utväg för undvikande af mångsiffriga bråk. Mycket sannolikt synes det emellertid vara, att härigenom, med tiden, allt svårare bråk uppkomma inom mantalets underafdelningar, så att de svåra bråken mer och mer komma att uppenbara sig icke blott inom dem, utan än mera inom enheten: mantalet, om detta skulle användas. Komitén upplyser vidare, att mantalsberäkningen i kronans jordeböcker finnes upptagen för alla delar af riket; och måste sålunda af detta förhållande blifva en följd, utan att särskildt beslut derom erfordras, att i händelse de exakta mantalsbråken ersättas genom miller, alla underafdelningar af mantalet med deras många olika benämningar med detsamma bortfalla, så att, i fråga om mantalets fördelning, enhet och likhet i beräkningen inträder för rikets alla delar. Då det för motionär vid riksdagen möter stor svårighet att förskaffa alla sådana upplysningar från orterna, som kunde er-

fordras för frågans allsidiga bedömande och noggranna pröfning, är det därför en möjlighet att förhållandena kunde vara sådana, att undantag från den allmänna regeln om millberäkningen någonstades blefve behöfligt. Möjligt är ock att i något fall det vore tjenligt att undantagsvis låta hel miller få fördelas i tiondedelar, exempelvis i fråga om millerberäkning i små, från hemman afsöndrade lägenheter. Visshet härom torde erhållas genom införskaffande af upplysningar från orterna, i officiell väg, innan frågan slutligt afgöres.

Antagligen skall man, af vana vid de gamla förhållandena, kanske äfven inom orter der underafdelningar af mantalet med deras många olika benämningar och indelningar användas, finnas obenägen att begagna millerberäkningen, i tanke att man redan besitter all erforderlig bekvämlighet, eller kan vinna sådan på annan väg. Mätte den som har dylik uppfattning dock noga pröfva saken genom tillämpning af millerberäkningen på förhållandena inom sin ort — något som lätt torde låta sig göra — och han skall säkerligen snart komma till öfvertygelse om densammas stora praktiska betydelse både för den närmaste och, än mer, för den kommande tiden!

I enlighet med hvad i det föregående är påvisadt skulle vid frågans afgörande följande vara att iakttaga, nemligen:

att mantalets fördelning i exakta eller vanliga bråk utbytes mot fördelning i decimalbråk, sålunda, att *helt* mantal fördelas i 1,000 delar kallade miller, och *delar* af mantal att mot dem, i förhållande till helt mantal svarande antal miller, dock så, att i allmänhet endast hela miller begagnas, till följd hvaraf hvad som icke uppgår till half miller bortfaller men half miller och hvad derutöfver är, räknas för hel;

att, efter denna beräkningsgrund, för hvarje hemman i jordeboken, genom vederbörande länsstyrelses försorg, tillskrifves dess motsvarande millertal;

att om, efter det hvarje delegare i hemman blifvit antecknad för det millertal, som mot hans andel svarar, det skulle befinnas, att delarnes summa icke jemt motsvarar det millertal, hemmanet enligt jordeboken innehåller, erforderlig jemkning vidtages, hvarvid, i brist af åsämjande om hvilket millertal hvarje delegare skall öfvertaga, eller huruvida någon är lottning underkastad, vederbörande taxeringsmyndighet eger att saken afgöra genom att i bevillningstaxeringslängd för hvarje hemmans- eller delegare utföra det millertal, som, efter pröfning af förekommande omständigheter, honom tillkommer;

att millertalen för hvarje hemman eller del deraf i bevillningstaxeringslängd första gång utsättes *tillika* med de exakta mantalsbråken men följande åren utan att dessa bråk *tillika* upptagas;

att genom länsstyrelsens försorg vederbörande domhafvande tillställas utdrag af bevillningstaxeringslängderna för det år då så väl millertal som exakta mantalsbråken äro i dessa längder införda, i hvad nämnda bråk, millertal och delegarnes samt hemmanens namn vidkommer, för anteckning i lagfartsboken och till efterrättelse för derefter skeende förändringar i eganderätten; och

att, sedan millertal blifvit alla hemman och hemmansdelar åsatta, dessa tal uteslutande skola gälla i stället för exakta mantalsbråken, så att arfskiften och köp i allmänhet endast må upptaga visst antal *hela* miller, i följd hvaraf ock vid arfskifte emellan likberättigade, der så erfordras, skall genom lottning afgöras hvilken eller hvilka som taga större eller mindre delar i förhållande till fulla motsvarigheter, äfvensom bestämmas om beloppet af ifrågakommande mellangift.

Slutligen hemställes,

att riksdagen måtte hos Konungen i underdånighet anhålla, att stadgande måtte utfärdas derom, att exakta mantalsbråken skola förvandlas till, och utbytas mot decimalbråk af tre decimaler, eller ett-tusendelar af gällande helt mantal, kallade miller, samt att i sammanhang dermed påbud måtte utfärdas om tiden, när ifrågavarande förändring skall tillämpas.

Stockholm den 21 januari 1890.

Adolf Hellander.